

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 5Co/80/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1710209463
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 03. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Juraj Považan
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2015:1710209463.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Považana a členov senátu JUDr. Janky Richterovej a JUDr. Milana Chalupku, v právnej veci navrhovateľa: GENERAL FACTORING, a.s., so sídlom v Bratislave, Košická 56, IČO: 35 838 825, zast. HMG & PARTNERS, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 12, proti odporcovi: C. Q., L. XX.XX.XXXX, L. J. D. XXXX/XX, XXX XX G., t.č. neznámeho miesta pobytu, zast. opatrovníčkou J. W. O., pracovníčkou Okresného súdu Malacky, o zaplatenie 4.981,92 eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Pezinok zo dňa 24. júna 2014 č.k. 8C/200/2012-83 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e**.

Odporcovi nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol návrh navrhovateľa, ktorým sa tento domáhal zaplatenia sumy 4.981,92 eur, úroku z úveru vo výške 11,25% ročne zo sumy 4.606,32 eur od 15.11.2006 do zaplatenia a úroku z omeškania vo výške 8,5% ročne zo sumy 4 901,01 eur od 15.11.2006 do zaplatenia, súčasne odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

Vychádzal zo zistenia, že navrhovateľ nadobudol žalovanú pohľadávku od veriteľa VOLKSBANK Slovensko, a.s., na základe Zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 22.11.2006. Dňa 16.5.2005 bola medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporcom uzavretá Zmluva o spotrebnom úvere, na základe ktorej bol odporcovi poskytnutý bezúčelový úver vo výške 4.979,09 eur, so splatnosťou do 20.04.2010, pri úrokovej sadzbe 11,25% p.a., ročnej percentuálnej miere nákladov 12,43 % p.a. Zmluvné strany sa dohodli, že odporca bude úver splácať v pravidelných mesačných anuitných splátkach vo výške 110,83 eur, vždy k 20. dňu každého kalendárneho mesiaca, prvá splátka bola splatná dňa 20.6.2005. Odporca sa dostal so splácaním úveru do omeškania a právny predchodca navrhovateľa, keď odporca ani napriek opakovaným výzvam dlžnú sumu neuhradil, listom zo dňa 10.11.2006 vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru ku dňu 10.11.2006.

Súd prvého stupňa konštatoval, že z formy a obsahu zmluvy o spotrebnom úvere je zrejmé, že sa jedná o tzv. „formulárovú“ zmluvu, ktorej predtlač formulára mal právny predchodca navrhovateľa už pripravenú a dopisoval do nej iba konkrétne údaje týkajúce sa odporcu, pričom odporca obsah tejto zmluvy žiadnym podstatným spôsobom nemohol ovplyvniť ani neovplyvnil. Odporca v tomto zmluvnom vzťahu vystupuje v pozícii spotrebiteľa a patrí mu ochrana patriaca spotrebiteľovi v zmysle zákonných ustanovení. V danom prípade bola uzatvorená Zmluva o spotrebnom úvere s tým, že táto zmluva nepochybne spĺňa charakteristické znaky spotrebiteľskej zmluvy.

Zákonom č. 102/2014 Z.z. o ochrane spotrebiteľa pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku alebo zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov predávajúceho a o zmene a doplnení niektorých zákonov bol novelizovaný čl. VIII bod 12 osobitný právny predpis zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov v ktorom bol doplnený § 5b „Orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával“. V čl. XIV je uvedené, že tento zákon nadobúda účinnosť 01.05.2014. Nakoľko vyššie novelizované ustanovenie má procesnú povahu, súd prvého stupňa ex offio prihliadol na premlčanie.

V prípade záväzkových právnych vzťahov sa zásadne vychádza z toho, že prvým dňom, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, je spravidla deň splatnosti pohľadávky. Premlčacia doba tu plynie odo dňa, ktorý nasleduje po dni splatnosti dlhu. Navrhovateľ sa mohol domáhať od odporcu vrátenia nevrátenej časti istiny úveru a dohodnutého úroku dňom nasledujúcim po tom, keď dlh vznikol, t. j. 11.11.2006. Všeobecná trojročná premlčacia lehota (§ 101 Občianskeho zákonníka) uplynula dňom 11.11.2009. Žaloba došla prvostupňovému súdu až dňa 18.08.2010 a keďže súd v zmysle vyššie uvedeného ustanovenia skúmal premlčanie ex offio, mal za to, že navrhovateľom uplatnený nárok je premlčaný a bol uplatnený po uplynutí všeobecnej trojročnej premlčacej lehoty, preto návrh navrhovateľa zamietol v celom rozsahu.

O trovách konania rozhodol prvostupňový súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p., úspešnému odporcovi však náhradu trov konania nepriznal, nakoľko mu žiadne trovy v konaní nevznikli.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie navrhovateľ namietajúc, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Mal za to, že aplikácia § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa na vzťahy, ktoré vznikli pred jeho účinnosťou, je pravou retroaktivitou, ktorá vyvoláva právne účinky na vzťahy už existujúce predtým, ako daný retroaktívny prameň nadobudol platnosť a od adresátov vyžaduje, aby svoje správanie usmernili v zmysle budúcej, v tom čase ešte neexistujúcej úpravy, ktorá pravá retroaktivita je v Slovenskej republike neprípustná, mimo špecifických situácií prevažne v trestnoprávnej oblasti. Zákonom č. 102/2014 Z.z. bol s účinnosťou od 1. mája 2014 zmenený a doplnený zákon č. 250/2007 Z.z., pričom prechodné ustanovenie § 29b upravili len niektoré špecifické právne inštitúty, neriešili však aplikáciu zákona č. 250/2007 Z.z. ako celku, je potom potrebné na aplikáciu § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa použiť všeobecné pravidlo. Toto všeobecne platné pravidlo pri zmene právneho predpisu resp. zrušení právneho predpisu a nahradení ho novým právnym predpisom určuje, že právne vzťahy, ktoré vznikli za platnosti a účinnosti skoršieho právneho predpisu, sa v čase platnosti a účinnosti neskoršieho právneho predpisu naďalej spravujú právnym predpisom, za účinnosti ktorého vznikli, ak neskorší právny predpis neustanovuje inak. Odvolateľ nesúhlasil s názorom prvostupňového súdu, že uvedené ustanovenie predstavuje normu procesnoprávnej povahy. Inštitút premlčania je hmotnoprávny inštitút, zjavne to nakoniec vyplýva aj zo skutočnosti, že premlčanie je upravené len v hmotnoprávných predpisoch (Občiansky a Obchodný zákonník). V zmysle uvedeného mal teda za to, že ustanovenie § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa nemožno aplikovať na vzťahy vzniknuté pred 1. májom 2014.

Navrhovateľ taktiež nesúhlasil s aplikáciou ustanovení Občianskeho zákonníka na predmetný záväzkový vzťah, keď podľa jeho názoru je potrebné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Zmluva o úvere bola uzavretá podľa ustanovení Obchodného zákonníka, ide o typ zmluvy, ktoré Obchodný zákonník zaraďuje medzi absolútne obchodné záväzkové vzťahy v zmysle ustanovenia § 261 ods. 3 písm. d). Uvedené ustanovenie je kogentným ustanovením, zmluvné strany nemôžu dohodou vylúčiť aplikáciu Obchodného zákonníka na predmetný zmluvný vzťah, teda je ustanovená obligatórna pôsobnosť Obchodného zákonníka. Vzťahy zo zmluvy o úvere sa spravujú ustanoveniami Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu zmluvných strán, teda bez ohľadu na to, či zmluvnou stranou je podnikateľ alebo nepodnikateľ. Ani zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom od 1. 10. 2001 do 30. 6. 2006 nikde neustanovuje, že zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa a už vôbec nie obligatórne použitie Občianskeho zákonníka. Ani Občiansky zákonník účinný v čase uzavretia zmluvy (§ 52) nezaraďoval zmluvy upravené podľa Obchodného zákonníka, konkrétne úverovú zmluvu, na ktorú sa vzťahuje výlučne režim Obchodného zákonníka, pod režim spotrebiteľských zmlúv. V ústavnom poriadku

Slovenskej republiky platí zásada, podľa ktorej ten, kto konal, resp. postupoval na základe dôvery v platný a účinný právny predpis, nemôže byť vo svojej dôvere k nemu sklamaný spätným pôsobením právneho predpisu alebo niektorého jeho ustanovenia. Zmluva o úvere je zmluvným typom upraveným Obchodným zákonníkom a skutočnosť, že sa niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka môžu použiť na predmetný vzťah, nezakladá občianskoprávny charakter vzťahu (napr. ustanovenia o postúpení pohľadávky, o neplatnosti právnych úkonov a pod. sú upravené len v Občianskom zákonníku, ktorý je všeobecný predpis vo vzťahu k Obchodnému zákonníku ako predpisu špeciálnemu). Závazkové vzťahy zo zmlúv upravených v § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka budú mať vždy charakter absolútnych obchodov, to znamená, že vždy budú podliehať režimu Obchodného zákonníka, v opačnom prípade inštitút absolútného obchodu stráca na svojom význame.

V tejto súvislosti poukázal odvolateľ aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. 3. 2013 pod sp. zn. 6 MCdo/4/2012, kde tento konštatoval, že zmluva o úvere upravená ustanoveniami § 497 až § 507 Obchodného zákonníka je absolútnym obchodom, čo znamená, že sa tento právny vzťah bez ohľadu na povahu jeho účastníkov spravuje Obchodným zákonníkom. V takomto prípade použitie ustanovení Občianskeho zákonníka neprichádza do úvahy ani pri posudzovaní otázok premlčania, keďže všeobecná právna úprava premlčania je obsiahnutá v obchodnom práve, konkrétne v ustanoveniach § 387 a nasl. Obchodného zákonníka.

Napokon odvolateľ poukázal na zákon č. 102/2014 Z.z., ktorým sa s účinnosťou od 1. 4. 2015 doplnilo ustanovenie § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka o poslednú vetu, t. j. „Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva“, z čoho vyplýva, že do účinnosti predmetnej novely je na predmetný záväzkový vzťah nevyhnutné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Nejedná sa pritom o ustanovenie, ktorým sa len uzákoňuje doterajšia rozhodovacia prax súdov, čo vyplýva jednak z uvádzaného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a jednak zo skutočnosti, že účinnosť predmetného ustanovenia sa už niekoľkokrát menila, čo by v prípade len zákonného potvrdenia rozhodovacej praxe súdov nemalo zmysel.

Keďže podľa názoru odvolateľa sa na prejednávany záväzkový vzťah majú aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka, nie je právo navrhovateľa voči odporcovi v zmysle § 392 ods. 2 Obchodného zákonníka premlčané a zároveň súdom aplikované ustanovenie § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa je v rozpore s ústavným princípom právnej istoty. Na základe vyššie uvedeného odvolateľ navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odvolací súd prejednal odvolanie navrhovateľa v rozsahu a z dôvodov odvolania podľa § 212 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p., dospel pritom k záveru, že odvolanie dôvodné nie je.

Podľa § 52 ods. 1, 2 a 3 Občianskeho zákonníka (v znení účinnom do 31. 12. 2007 resp. v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebnom úvere) spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo alebo iné odplatné zmluvy upravené v ôsmej časti tohto zákona a zmluva podľa § 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (v znení účinnom do 28.2.2010 resp. v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebnom úvere) zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Podľa § 23a ods. 1 a 2 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa (v znení účinnom do 31. 03. 2006 resp. v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebnom úvere) spotrebiteľskými zmluvami sú zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje. Na spotrebiteľské zmluvy, ktoré neboli uzavreté podľa osobitného predpisu, (§ 52 až 60 Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov) sa primerane použijú ustanovenia tohto predpisu.

Podľa § 5b zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

Pre posúdenie, či ust. § 5b zákona č. 250/2007 Z. z., účinné od 01. 05. 2014, je možné aplikovať aj na konania začaté na súde pred jeho účinnosťou, je rozhodujúce, či konkrétne ustanovenie má (aj) procesný charakter. Hoci samotné premlčanie má nepochybne i hmotnoprávny charakter, procesná povaha citovaného ustanovenia § 5b vyplýva z jeho samotného znenia. Na jeho základe sa súdu (ktorý je možné považovať za orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľských zmlúv) ukladá povinnosť v súdnom konaní z úradnej povinnosti prihliadať na premlčanie v spotrebiteľských veciach, aj keď sa ho spotrebiteľ nedovolá, teda ide o konkrétny procesný postup súdu v konaní, čo nasvedčuje procesnoprávnemu charakteru ustanovenia. Keďže ide o procesné ustanovenie, v prípade absencie prechodného ustanovenia platí, že súd postupuje podľa právneho stavu účinného v čase rozhodovania súdu. Časová pôsobnosť noriem civilného procesného práva je vybudovaná na zásade, že procesné normy nadobúdajú túto pôsobnosť dňom svojej účinnosti. Problematiku začatých a neskončených konaní, ako aj účinky vykonaných procesných úkonov riešia prechodné ustanovenia. Platí základné pravidlo, podľa ktorého ak zákon neustanoví inak, platí nový zákon aj v konaniach, ktoré boli začaté pred jeho účinnosťou. Právne účinky už urobených procesných úkonov zostávajú zachované (Mazák J. Základy občianskeho procesného práva. 2. vydanie. Bratislava: IURA EDITION, 2004, s. 24). Preto ak v čase rozhodovania súdu vo veci je účinné ustanovenie § 5b citovaného zákona, súd je povinný ho aplikovať, i keď sa súdne konanie začalo skôr, t. j. pred účinnosťou zákona.

Napokon samotná povaha inštitútu premlčania nie je výslovne hmotnoprávna. Aj Občiansky zákonník v ust. § 100 ods. 1 stanovuje, že „na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka“. Ustanovenie § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa je tak lex specialis k citovanému ustanoveniu Občianskeho zákonníka, ktoré je však samo i procesným ustanovením, nakoľko normuje o procesných vzťahoch (procesnej činnosti súdu), keďže stanovuje súdu podmienenú povinnosť prihliadať na skutočnosti, ktoré nastali v konaní - porovnaj poslednú vetu ust. § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka: „Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.“ Dikcia ust. § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka a dikcia ustanovenia § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa sú komplementárnymi pravidlami vo vzťahu lex generalis (§ 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a lex specialis (§ 5b zákona o ochrane spotrebiteľa), lebo dikcia § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa jednoznačne dopĺňa pravidlo ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka v tom zmysle, že pokiaľ nepôjde o nároky vyplývajúce zo spotrebiteľských zmlúv, na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka uplatnenú v konaní pred súdom. A naopak, pokiaľ pôjde o nárok zo spotrebiteľskej zmluvy, na premlčanie (správnejšie na márne uplynutie premlčacej doby) súd prihliadne i bez návrhu dlžníka.

Medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že právny predchodca navrhovateľa a odporca uzatvorili dňa 16.05.2005 zmluvu o spotrebnom úvere č. SU-178205, na základe ktorej bol odporcovi poskytnutý úver vo výške 150.000 Sk (4.979,09 euro). Aj súd prvého stupňa konštatoval, že uzavretú zmluvu je potrebné podriaďiť pod režim ustanovení zákona č. 634/1992 Z.z. o ochrane spotrebiteľa platného v čase uzavretia úverovej zmluvy (§ 23a ods. 1, 2), v zmysle ktorého sú spotrebiteľskými zmluvami zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah

zmluvy podstatným spôsobom neovplyvní. Na spotrebiteľské zmluvy, ktoré neboli uzavreté podľa § 52 a nasledujúcich Občianskeho zákonníka sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnený nárok je plnením zo spotrebiteľskej zmluvy, premlčuje sa nárok na peňažné plnenie (z uvedeného zmluvného vzťahu) v 3 ročnej premlčacej dobe v zmysle ust. § 101 Občianskeho zákonníka. Preto súd pri skúmaní otázky premlčania aplikoval občianskoprávnu úpravu ohľadom dĺžky premlčacej doby, ktorá je priaznivejšia pre odporcu ako spotrebiteľa. Nič na tom nemení skutočnosť, že samotný zmluvný vzťah založený medzi právnym predchodcom navrhovateľa a odporcom je tzv. absolútnym obchodno-závazkovým vzťahom, ktorý sa inak riadi režimom Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu zmluvných strán. Spotrebiteľská zmluva nie je samostatným zmluvným typom, ale ide o osobitný druh zmluvy, ktorý môže byť prítomný tak v občianskoprávných ako aj v obchodnoprávných vzťahoch. Nemožno opomenúť ani ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Preto ani uzavretie absolútneho obchodno-závazkového vzťahu, ktorý je nepochybne spotrebiteľskou zmluvou, sa nemôže odchyliť od občianskoprávnej úpravy v otázke premlčania, ktorá je na prospech odporcu ako spotrebiteľa na rozdiel od právnej úpravy premlčania v Obchodnom zákonníku. Spotrebiteľ si nemôže zhoršiť svoje zmluvné postavenie, preto je v legitímnom očakávaní použitia pre neho priaznivejšej právnej úpravy.

Aplikáciu občianskoprávnej úpravy v otázke premlčania v spotrebiteľských zmluvách potvrdila rozhodovacia prax súdov (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25. 01. 2011, sp. zn. 5 MCdo/20/2009, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 23. 11. 2011, sp. zn. 17Co/167/2011, rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 11. 06. 2013, sp. zn. 6Co/218/2012, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/26/2012 a 6Co/81/2012, uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 19. 06. 2013, sp. zn. I ÚS 402/2013).

Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení pod sp. zn. I. ÚS 402/2013-10 zo dňa 19. júna 2013 skonštatoval, že prednostným uplatnením Občianskeho zákonníka na prospech spotrebiteľa na úver ako absolútny obchod upravený v Obchodnom zákonníku nedošlo k porušeniu ústavných práv veriteľa. Ústavný súd konštatoval, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku dostatočne vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľa uvedenými v jeho odvolaní proti rozsudku okresného súdu a svoj rozsudok náležite odôvodnil, keď po zhrnutí dôvodov rozhodnutia okresného súdu a dôvodov odvolania sťažovateľa okrem iného uviedol:

„Niet žiadneho dôvodu, aby na predmetnú právnu vec spotrebiteľskej povahy nemala dopadať právna ochrana vyplývajúca z ust. § 54 OZ. Odvolací súd považuje spotrebiteľské zmluvy vzhľadom na vzťah medzi podnikateľom a nepodnikateľom (B2C, biznismen to consumer) a so zreteľom na nepodnikateľský účel zmluvy za typické občianskoprávne vzťahy. Žalobca v odvolaní poukazuje na ustanovenie § 261 ods. 3 písm. d/ Obchodného zákonníka, z ktorého odvodzuje použitie ustanovení o premlčaní nie podľa občianskeho práva ale podľa obchodného práva. Odvolací súd nijako nepopiera argumenty, že úver je absolútnym obchodom a že na úver dopadá tretia časť Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov úverovej zmluvy. Predmetná vec je však o spotrebiteľskej zmluve, ktorá je regulovaná osobitnou právnou úpravou (zákon č. 634/1992 Z. z. a ustanoveniami Občianskeho zákonníka). Ide o vzťah medzi obchodníkom a spotrebiteľom, ktorý prijíma úver na spotrebu. Teda ide o typický občianskoprávny vzťah. Úverovanie spotrebiteľov patrí medzi najfrekvencovanejšie občianskoprávne vzťahy. Je náležité a plne v súlade s princípmi ochrany spotrebiteľa, že v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov súkromného práva je dôvodné aplikovať právnu úpravu o občianskych právach a nie podnikateľské právo (porov. rozsudok NS SR vo veci 5MCdo 20/09, rozsudok OS Banská Bystrica vo veci 61 Cb 221/09). S účinnosťou zákona č. 150/2004 Z. z. (1. 1. 2004) došlo k zásadnej zmene spotrebiteľského práva. Nevýhodnejšie zmluvné klauzuly oproti zneniu občianskeho zákonníka sa dostali do rozporu s novým ustanovením § 54 ods. 1 „spotrebiteľovi sa ani inak nesmie zhoršiť jeho postavenie“. Použitie nevýhodnejšieho podnikateľského práva a nie občianskeho práva na spotrebiteľský právny vzťah vrátane premlčania predstavuje takého zhoršenie postavenia spotrebiteľa.

Dualistický systém záväzkového práva na Slovensku je určitá anomália medzi právnymi poriadkami (dve kúpne zmluvy, dvojaká úprava premlčania, dvojaká úprava odstúpenia od zmluvy, dvojaká právna úprava zmluvných pokút a pod). Aplikáčna prax síce ukazuje, že aj takýto stav môže dlhodobo fungovať

(od 1. 1. 1992), avšak niet rozumného dôvodu na skonštatovanie, že na plynutie času a jeho dôsledky vrátane premlčania v typickej občianskoprávnej veci má dopadať právna úprava regulujúca vzťahy v zásade medzi biznismenmi, ak Občiansky zákonník ako kódex občianskeho súkromného práva takúto úpravu má a je pre spotrebiteľov výhodnejšia. (porov. tiež 5MCdo 20/09, rozsudok KS v Prešove vo veci 6Co 26/12). V bežných medziľudských vzťahoch použitie podnikateľského práva na spotrebiteľský vzťah môže s nepochopením a v rozpore s princípom právnej istoty a dôvery v objektívne právo narážať na predstavy spotrebiteľov, že na nich dopadá občianske právo a nie Obchodný zákonník. Odvolací súd preto odmieta názor žalobcu, podľa ktorého na predmetnú spotrebiteľskú vec nedopadá právna úprava občianskeho práva ale obchodného práva. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca uplatnil právo premlčané, odvolací súd v zmysle zásady hospodárnosti občianskeho súdneho konania nepristúpil k súdnej kontrole zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Odvolací súd sa teda nestotožňuje s odvolateľom, že ochrana spotrebiteľov vo svetle § 54 ods. 1 OZ prichádza do úvahy až od 1. 1. 2008 v súvislosti s novelou Občianskeho zákonníka vykonanou zákonom č. 563/2007 Z.z. Aj na predchodcu žalobcu dopadalo ustanovenie § 879f ods. 3, 4 OZ a všetci dodávatelia mali rovnakú trojmesačnú dobu na zosúladenie zmluvných podmienok s § 54 ods. 1 OZ. To platí aj na neprijateľnú klauzulu o predĺžení premlčania na desať rokov, ktorá podľa odvolacieho súdu úplne jasne spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa (porov. rozsudok OS Nové mesto nad Váhom vo veci 10C/47/2010). Takáto klauzula je absolútne neplatná (§ 53ods. 1 v spojení s § 779f/ ods. 3, 4 OZ, porov. 5MCdo 20/2009).

Žalobca v odvolaní odkazuje na literatúru, podľa ktorej vzťahy, ktoré vznikajú pri zabezpečení záväzkov z úverovej zmluvy, sa spravujú ustanoveniami Obchodného zákonníka. Odvolací súd sa s týmto názorom nestotožňuje a ako už uviedol, postavenie spotrebiteľa nie je prípustné zhoršiť oproti právnej úprave v Občianskom zákonníku a vrátane zabezpečenia úveru, ktorý odvolací súd nespochybňuje, že je absolútnym obchodom. V rámci kolízie dvoch noriem na ten istý inštitút sa však použije občianskoprávna úprava. Iná vec by bola, ak by išlo o úver medzi dvomi nepodnikateľmi (C2C), alebo dvoma podnikateľmi (B2B), resp. ak by nešlo o spotrebiteľskú zmluvu. Treba pripomenúť, že ide o formulárovú zmluvu, ktorej predformulované zmluvné podmienky spotrebiteľ nemal možnosť ovplyvniť. Ak dodávateľ predformuluje v spotrebiteľskej zmluve klauzuly, ktoré sú v rozpore s ustanovením § 54 ods. 1 OZ resp. ich nedá do súladu s § 54 ods. 1 OZ v zmysle § 879f ods. 3, 4 OZ, tak sa dostáva do rozporu so zákonom a takéto klauzuly sú neplatné (§ 39 OZ). O takýto rozpor ide aj vtedy, ak by sa postavenie spotrebiteľa zo spotrebiteľskej zmluvy použitím inštitútu práva podľa Obchodného zákonníka s odkazom na § 261 ods. 3 Obchodného zákonníka zhoršilo napriek tomu, že Občiansky zákonník upravuje pre spotrebiteľa rovnaký inštitút priaznivejšie.“

Nakoniec odvolací súd poukazuje na skutočnosť, že novela Občianskeho zákonníka realizovaná zákonom č. 102/2014 Z.z. definitívne normatívne stanovila (doplnením ust. § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka), že na všetky právne vzťahy, v ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Z autentického výkladu zákonodarcu vyplýva, že Občiansky zákonník bude použitý, pokiaľ ide o posudzovanie otázky premlčania, otázky úpravy ručenia, zmluvnej pokuty, uznania záväzku a podobne, aj keby sa na právny režim mala použiť právna úprava Obchodného zákonníka. Hoci účinnosť tohto ustanovenia bola posunutá až na 1. apríl 2015, predmetné ustanovenie poníma výkladový status a jeho cieľom je iba *expressis verbis* vyjadriť aj doposiaľ platné pravidlo prednostného použitia režimu Občianskeho zákonníka na spotrebiteľské záväzky.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov je zrejmé, že súd prvého stupňa rozhodol vecne správne, keď návrh navrhovateľa pre premlčanie jeho práva zamietol. Odvolaciemu súdu potom neostalo než napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p. z hľadiska vecnej správnosti jeho výroku.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p., v odvolacom konaní úspešnému odporcovi ich náhradu nepriznal, pretože náhradu trov odvolacieho konania neuplatnil (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.